

Rollen van docenten

We onderscheiden op het Alkwin Kollege drie **verschillende** functies (LB, LC, LD) voor het onderwijzend personeel. Deze drie functies zijn beschreven aan de hand van rollen en gedrag.

We onderscheiden elf rolcompetenties:

1. Vakmanschap
2. Leraar als coach
3. Creëren van een uitdagende en veilige leeromgeving
4. Sturen op zelfstandig, samenwerkend en actief leren
5. Resultaatgericht (toelichting pagina 3 onderaan)
6. Samenwerken
7. Communicatief zijn
8. Leiding geven
9. Reflectief vermogen
10. Verantwoordelijkheid dragen
11. Vernieuwen (koers uitzetten)

De rolcompetenties zijn onderdeel van de beschrijving van de drie functies. Een aantal rolcompetenties komt voor in alle drie de functies, in dat geval verschilt de omschrijving qua niveau.

In deze notitie over de LC functie zijn voor deze functie zes rolcompetenties onderscheidend, waarvan vier in het bijzonder op de volgende pagina's worden toegelicht.

De leraar functie LC

Om de leraar functie LC duidelijk neer te zetten, is onderstaand een aantal kernbegrippen, de onderscheidende rolcompetenties en een opsomming van te tonen gedrag beschreven. Dit is niet bedoeld als afvinklijst, wel om een notie te geven van wat wordt verwacht. Het zou geweldig zijn als je alles kan en doet, in het algemeen geldt: hoe meer concrete voorbeelden je kunt aantonen, hoe groter je kans op benoeming.

Kernbegrippen: ontwikkelbereid / -gericht, flexibel, kunnen schakelen, feedback vragend/reflectief, pro-actief, team- en schoolgericht, aansturen/coördineren, met weerstand om kunnen gaan, bijdragen aan begeleiding van leerlingen en stagiaires.

Rolcompetenties: LB + *(nummering aansluitend bij paragraaf 1)*

1. Vakmanschap (aanpassen / ontwikkelen),
5. Resultaatgericht (vaart maken)
7. Communicatief zijn (school),
8. Leiding geven (mensen meekrijgen).

De rolcompetenties 1, 5 en 7 horen ook bij LB, maar zijn voor LC deels van een ander niveau.

De leraar LC

- is een ervaren en goede Alkwin-leraar, conform het 'docentprofiel';
- is erkend deskundig op het terrein van (vak)onderwijsontwikkeling zoals op het gebied van toetsen, arrangeren van inhoud, pedagogiek, didactiek.
- is deskundig en actief op één of meerdere van de volgende domeinen: leerlingondersteuning, organisatie, opleiding, leraarbegeleiding in het team en de sectie;
- neemt verantwoordelijkheid voor aanpassing, verbetering van werkzaamheden, aanpak, materiaal binnen de sectie en het team en draagt bij aan ontwikkeling en vernieuwing;
- levert samen met andere leraren in werkgroepen/projectgroepen, onder leiding van een afdelingsleider of andere leidinggevende een bijdrage aan de ontwikkeling binnen zijn team en/of de hele school;
- treedt op als begeleider voor zijn medeleraren en stagiaires binnen de sectie en het team;
- is in staat deelbelangen af te wegen tegen het hogere schoolbelang en weet middels houding en gedrag een positieve bijdrage te leveren aan het schoolbelang.

Kortom, de leraar LC richt zich op het vergroten van het handelingsbereik (paragraaf 2) tot aanpassen / ontwikkelen. De kennisbasis wordt gekenmerkt door meer dan drie jaar brede praktijkervaring in meerdere jaarlagen, een breed handelingsrepertoire, verbreding of verdieping van de kennis door vervolgstudie of certificering. Het effect van het werk (paragraaf 2) is te zien in de eigen klassen maar vooral in de sectie / in het team en in de professionele ontwikkeling van collega's.

Vier aandachtsgebieden

Binnen het onderwijs kennen wij vier functionele aandachtsgebieden waarop de leraar zich kan richten en zich verder kan ontwikkelen

- de vakuitvoering en -ontwikkeling,
- het onderwijs en leren (bredere context: onderzoek, ontwikkeling en beleid),
- leerlingondersteuning ('special educational needs') en
- opleiden/professionalisering

Deze aandachtsgebieden zijn wel te onderscheiden, maar niet te scheiden. Het is denkbaar dat bijvoorbeeld de leraar verschillende gebieden combineert, maar ook dat in de loop van de tijd de leraar zijn/haar focus wil verleggen. Kortom het is mogelijk om te specialiseren.

Voor docenten LC én collega's die naar een LC functie solliciteren, geldt dat zij niet aan alle competenties en kernbegrippen kunnen voldoen. In alle gevallen geldt: hoe meer hoe beter!

Voorbeelden van gedrag bij vier onderscheidende rolcompetenties

Als hulpmiddel en om een idee te krijgen van wat wordt bedoeld met getoond gedrag bij de LC functie, staan hieronder voor een aantal onderscheiden rolcompetenties **voorbeelden** van gedrag. Voor de rolcompetenties LB zijn deze beschrijvingen ook beschikbaar. In de voorbereiding, ten behoeve van de zelfreflectie en de vraagstelling in het sollicitatiegesprek, geven onderstaande beschrijving een aantal handvatten.

Rolcompetentie	Voorbeelden gedragsomschrijving
<i>VAKMANSCHAP</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Heeft aantoonbaar kennis van de huidige ontwikkelingen op pedagogisch-didactisch gebied en binnen het vak- of leergebied van de vakinhoudelijke ontwikkelingen en past deze kennis toe. ▪ Analyseert onderwijsprogramma's op inhoudelijke en didactische aspecten en maakt een passende selectie. ▪ Ontwikkelt nieuwe onderwijskundige werkvormen op vak- of leergebied en deelt dit met collega's. ▪ Zet zijn inhoudelijke kennis integratief in bij onderwijsprojecten.
<i>RESULTAATGERICHT VAART MAKEN</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Praat in termen van duurzame resultaten bij vrijwel alle activiteiten (geeft aan: wat, wanneer, hoe goed). ▪ Zoekt naar methoden om efficiënter en effectiever te werken. ▪ Evalueert regelmatig of resultaten overeenstemmen met de verwachtingen en grijpt in wanneer resultaten tegenvallen. ▪ Gebruikt eigen of elders verkregen 'good practices and good principles' voor en in de eigen lespraktijk.
<i>COMMUNICATIEF</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Communiceert effectief, efficiënt en met empathie op elk niveau. ▪ Heeft gezag en geniet vertrouwen. ▪ Laat blijken naar een ander te kunnen luisteren. ▪ Formuleert ideeën en meningen in begrijpelijke taal. ▪ Weet anderen voor eigen ideeën en meningen te winnen. ▪ Weet goed om te gaan met boosheid en weerstand met behoud van de relatie. Toont dit gedrag niet alleen in sectie en team, maar ook op schoolniveau.
<i>LEIDING GEVEN = MENSEN MEEKRIJGEN</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neemt collega's mee bij veranderingen in de sectie, het team of vakoverstijgend. ▪ Ondersteunt collega's bij het zich eigen maken van nieuwe werkwijzen, etc. ▪ Kent competenties van collega's. ▪ Stimuleert collega's tot actie en betrokkenheid.

Voorbeelden van gedrag bij de rolcompetenties, zie ook de almanak LB

<p>LERAAR ALS COACH</p> <p><i>Anderen = leerlingen en/of collega's en studenten</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helpt anderen om hun sterke en zwakke punten ontdekken. ▪ Stelt vragen waardoor anderen reflecteren op hun eigen gedrag. ▪ Helpt anderen om hun ontwikkelingsmogelijkheden te zien en te benoemen. ▪ Spreekt anderen aan op hun verantwoordelijkheid binnen het eigen leerproces. ▪ Stimuleert anderen eigen keuzes te maken in de manier waarop zij willen leren. ▪ Helpt bij het optimaal benutten en versterken van competenties, zowel in de functie als in de loopbaan. ▪ Geeft feedback op een positieve manier.
<p>CREËREN UITDAGENDE EN VEILIGE LEEROMGEVING</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geeft positieve persoonlijke aandacht aan de leerlingen. ▪ Bevordert een positieve omgang tussen de leerlingen onderling. ▪ Behandelt leerlingen op een gelijkwaardige manier. ▪ Zorgt voor een goed klimaat tijdens zijn lessen. ▪ Spreekt met de leerlingen in termen van positieve verwachtingen. ▪ Stelt realistische eisen aan zijn leerlingen en houdt daarbij rekening met individuele niveauverschillen. ▪ Zorgt voor afwisseling en weet de leerlingen te boeien. ▪ Prikkelt de nieuwsgierigheid en stimuleert de leergierigheid van de leerlingen. ▪ Toont een grote pedagogische wendbaarheid door het geven van individuele begeleiding aan (problematische) leerlingen/stagiaires met verschillende hulpvragen en problemen en creëert daarvoor een veilig pedagogisch klimaat.
<p>STUREN OP ZELFVERANTWOORDELIJK EN ACTIEF LEREN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorgt voor een actieve deelname van iedere leerling. ▪ Stimuleert samenwerking tussen leerlingen, elkaar te ondersteunen en naar oplossingen te zoeken. ▪ Stimuleert leerlingen de wijze waarop zij vraagstukken (gaan) aanpakken te expliciteren. ▪ Stimuleert leerlingen te reflecteren op de eigen werkwijze en verschillende leer- en oplossingsstrategieën te gebruiken. ▪ Stimuleert leerlingen zelf het leerproces te plannen en in te vullen. ▪ Is in staat zich nauwkeurig op de hoogte te houden van de vorderingen van de leerlingen. ▪ Is in staat problemen van leerlingen bij het zich eigen maken van de stof te analyseren en hen alternatieve leer- en oplossingsstrategieën te laten ontdekken en eventueel aan te reiken. ▪ Houdt kennis bij over mogelijke beperkende factoren voor het leer- of ontwikkelingsproces van een individu.
<p>SAMENWERKEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkt samen met anderen aan projecten met een duidelijk plan. ▪ Is actief in team-, sectie of vakoverstijgend. ▪ Neemt initiatieven om collega's binnen de school te betrekken bij afdelings- en vakoverstijgende activiteiten ▪ Staat open voor ideeën en inbreng van anderen, geeft anderen op een constructieve manier feedback en is bereid zich te laten coachen. ▪ Luistert actief naar de standpunten en voorstellen van anderen en vraagt door om beter inzicht te verkrijgen. ▪ Draagt eraan bij dat een ieder die deelneemt aan het overleg de gelegenheid krijgt om een standpunt naar voren te brengen. ▪ Geeft gezamenlijk resultaat voorrang boven het persoonlijk belang. ▪ Houdt zich aan gemaakte afspraken en voert gezamenlijk vastgestelde taken uit. ▪ Geeft grenzen van betrokkenheid aan. ▪ Spreekt de organisatie aan op de verantwoordelijkheid naar haar werknemers.
<p>REFLECTIEF VERMOGEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vraagt collega's en anderen om een oordeel over het eigen functioneren en past het daarbij geleerde vlot toe. ▪ Trekt lering uit eigen ervaringen en gebruikt deze kennis om effectiever te werken. ▪ Zoekt informatie die in de werksituatie toepasbaar is. ▪ Heeft eigen netwerken en eigen methoden ontwikkeld om aan bruikbare informatie te komen. ▪ Werkt aan structurele verbetering van zijn prestaties.

Bijlage – overzicht van kenmerken van de drie docentfuncties (verkort)

		leraar LB	leraar LC	leraar LD
Professionele dimensies	Blikveld	Vak / leerlingen en klas. Mijn team / sectie	<i>naast LB</i> Mijn team / sectie School	<i>naast LB en LC</i> School (vak)Onderwijs Omgeving (extern)
	Kennisbasis	Basis / gevorderd	Breed repertoire of specialisatie Verdieping en verbreding kennis	Expert
	Effect van het werk	Resultaat behalen in mijn klassen – vaart maken Mijn persoonlijke ontwikkeling als leraar	In sectie / team - mensen meekrijgen Mijn directe collega's	Schoolbreed Het onderwijs Beïnvloedt beleid van de school - koers uitzetten
	Handelingsbereik	Uitvoeren / aanpassen	Aanpassen /verbeteren / ontwikkelen / vernieuwen	Onderzoeken / analyseren / ontwerpen / vernieuwen
Handelingsdomeinen	Onderwijs	Draagt zorg voor de goede uitvoering van het onderwijs Begeleidt aankomende leraren op vakgebied	Initieert en organiseert (vakoverstijgende) leeractiviteiten Ontwikkelt vernieuwende werkvormen en past deze toe Begeleidt / coacht aankomende en nieuwe leraren Gaat goed om met klassen/leerlingen met veel gedragsproblematiek	Expert op één of meer van de aandachtsgebieden Denkt vak / leergebied- overstijgend Past alle werkvormen functioneel toe Ontwerpt leer- , zorg- of opleidingslijnen
	Beleid	Denkt mee over ontwikkeling binnen kaders team/sectie	Denkt mee over (school)ontwikkeling Heeft oog voor de directe omgeving (ouders, scholen, instanties)	Denkt mee over schoolontwikkeling en draagt uit naar afdeling/team/sectie Doet beleidsvoorstellen op basis van signalering, analyse en onderzoek.
	Innovatie	Heeft lerende houding Draagt bij aan ontwikkeling van vak/leergebied, onderwijs en zorg voor leerlingen	Is open over eigen leerproces en onderwijs Netwerker in vak/leergebied, zorg, opleiden en/of onderwijs Brengt nieuwe kennis in school Doet voorstellen voor verandering / verbetering	Brengt maatschappelijk relevante kennis in school Ontwikkelt netwerken buiten de school Is gezicht van de school op bepaald gebied
	Organisatie en cultuur	Actieve deelnemer Vraagt om feedback	Toont een open en betrokken houding naar collega's Anticipeert op ontwikkelingen Sterk in reflectie en feedback Voortrekker / initiator / aanjager	Toont een betrokken houding naar de organisatie Initieert / stuurt aan / zet koers uit Initieert collegiale intervisie Stuurt collega's aan bij samenwerkingsprojecten Geeft leiding aan projecten